

Богдана Купчак, здобувач

Львівської державної фінансової академії

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО УСПІХУ, НАБЛИЖЕННЯ ВЕЗ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ

У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти формування можливості створення і використання новації суб'єктами господарювання, які залежать від загального рівня науково-технічного розвитку країни і ресурсних можливостей. За допомогою спеціально-економічних зон розв'язуються стратегічні задачі економічного зростання окремих регіонів і народного господарства України.

Постановка проблеми. Актуальним завданням на сьогодні є розвиток інвестиційної діяльності, спрямований на створення привабливого інвестиційного середовища та суттєвого нарощування обсягів інвестицій. Водночас, річні обсяги інвестицій поки що залишаються на низькому рівні через несприятливий інвестиційний клімат, що пояснюється недосконалою законодавчою базою, нерозвиненими фондовим ринком та фінансово-кредитною системою, високим податковим тиском, неефективним використанням амортизаційних відрахувань, а також низьким рівнем трансформації заощаджень населення до інвестування, що призводить до відпливу вітчизняних капіталів за кордон та не сприяє залученню іноземних інвестицій в економіку країни [3].

У зв'язку з цим, інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання вимагає глибоких знань теорії та практики прийняття рішень у сфері обґрунтування інвестиційної стратегії, виборі напрямів та форм інвестування, а пошук шляхів удосконалення відносин в інвестиційній сфері в умовах ринкової трансформації економіки є не лише актуальним, а й важливим завданням теоретичного та практичного значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. “Пакет розвитку” розробив Український центр розвитку зовнішньоекономічних відносин. Цей своєрідний міні-податковий кодекс містить проекти законів України “Про внесення змін до Закону України”, “Про податок на додану вартість”, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів з питань оподаткування прибутку підприємств”, “Про податок на майно юридичних осіб”, “Про єдиний соціальний податок”, “Про внесення змін до Закону України “Про податок на доходи фізичних осіб”, “Про податок на майно фізичних осіб”, “Про внесення змін до Закону України “Про спеціальний режим

інноваційної діяльності технологічних парків”, “Про загальні принципи створення та функціонування територій пріоритетного розвитку, спеціальних економічних зон і туристсько-рекреаційних зон” і “Про єдиний податок суб'єктів малого підприємництва”. Усі проекти змін, на думку розробників, узгоджуються між собою, а також із чинним законодавством.

Виклад основного матеріалу. Ми багато говоримо про необхідність вступу до ЄС та інтеграції в європейську економіку, проте для уніфікації нашої податкової системи з європейською наразі нічого не робиться. Цей пакет законопроектів, серед іншого, покликаний привести наше законодавство у відповідність із Шостою директивою ЄС і вимогами СОТ. Іноземні інвестори мають відчуті: в Україні вони грають за тими самими податковими правилами, що й у Європі. Якщо ми хочемо розвивати в Україні середній клас, ми повинні створювати для нього правову й інституціональну базу.

Що детальніше буде розписано процедури адміністрування податків, що ретельніше регламентовано відносини між владою в особі податкових органів і громадськістю в особі підприємців, то легше буде хапати корупціонерів за руку й доводити факти корупції в суді. У статті 19 Конституції України записано: органи влади та їхні посадові особи зобов'язані діяти лише в межах повноважень і шляхом, передбаченим законодавством України. Усе питання в тому, що межі повноважень і методи мають бути виписані в законодавстві. І пропозиції, що містяться в “Пакеті розвитку”, якраз і розв'язують це завдання.

Нова влада, так би мовити, виступає за залучення іноземних інвестицій, тим не менше одним розчерком пера закрила спеціальні економічні зони як розсадники кланових пільг і контрабанди. Європейська практика показала, що згода СОТ із компенсаційних заходів і субсидій,

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО УСПІХУ, НАБЛИЖЕННЯ ВЕЗ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ

повністю задовольняє функціонування подібних зон. Цей документ, за словами авторів, був ключовим при розробці законопроектів “Про загальні принципи створення та функціонування територій пріоритетного розвитку, спеціальних економічних зон і туристично-рекреаційних зон” і “Про внесення змін до Закону України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, які реанімують ВЕЗ, тільки уже в “європеїзованому” варіанті.

Так, у певному законопроекті чітко обумовлено, що території ВЕЗ розташовані поза митною територією України, вони мають бути огорожені за периметром і мають пункти митного контролю. Ввіз товарів на територію зон із-за кордону не підлягає обкладанню ввізним митом, акцизом, ПДВ і митним збором; забезпечується можливість безмитного зберігання товарів на території ВЕЗ. Зате ввіз товарів із території таких зон на митну територію України вважається повноцінним імпортом, а ввіз товарів із митної території України на територію ВЕЗ – повноцінним експортом, і оподаткування цих операцій здійснюється відповідно до законодавства, у повному обсязі. У цей же час поставки товарів із території ВЕЗ за межі України не підлягають митному контролю і оподаткуванню в Україні. Ці заходи не дозволяють використовувати території цих зон для безмитного ввезення товарів на територію нашої країни, як це часто відбувається в рамках чинного законодавства. Суб’єктам ВЕЗ законопроект надає 50-відсоткову пільгу при оподаткуванні прибутку від реалізації затверджених інвестпроектів; вони (суб’єкти) також звільняються від плати за землю на території ВЕЗ. Такий режим функціонування робить вигідним на території зон передусім виробництво продукції з використанням дешевої вітчизняної робочої сили, з меншими виробничими витратами.

Законопроект дає визначення ТРЗ (туристичні рекреаційні зони) – території, які потребують цілковитого розкриття, збереження свого туристичного, природного і культурно-історичного потенціалу і ТПР (території з несприятливими соціально-економічними умовами) – території, де соціально-економічні умови є складніші; безробіття більше 110% і середній рівень зарплат менше 85% від середньоукраїнського рівня. ТПР, на відміну від інших зон, створюють у рамках адміністративно-територіальних одиниць. Тобто ТПР є фактичним інструментом підтримки депресивних територій, а ТРЗ – розвиток туристичного потенціалу країни. Тільки в них переважно стосуються оподаткування прибутку.

Крім того, місцева влада має також право представляти суб’єктом таких територій пільги з платежів до місцевих бюджетів.

Закон про технопарки (нова редакція закону “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”) передбачає звільнення від ввізного мита і ПДВ устаткування її об’єктів інтелектуальної власності, якщо такі не виробляються в Україні (або виробляються, але не відповідають світовим стандартам) у разі їхнього ввезення на територію технопарків для потреб інноваційних проектів.

Звільняються підприємства технопарків і від земельного податку. Крім того, пропонується дати їм можливість використовувати 80% суми податку на прибуток на науково-дослідницьку діяльність, а решту – 20% – на виплату відсотків за кредитами. На даний час вільні економічні зони мають приблизно такий вигляд (табл. 1).

Одним із найможливіших у запропонованому пакеті закону “Про внесення змін до Закону України “Про податок на додану вартість”. Його мета – адаптувати податкове законодавство України до законодавства ЄС і ліквідувати окремі наявні суперечності з Цивільним кодексом України. В числі запропонованих змін – поетапне зниження ставки ПДВ, яка є однією із найвищих в Європі, до 17% в 2006 році і до 15% – в 2007 році. Пропонується також перейти на касовий метод визначення моменту виникнення податкових зобов’язань і податкового кредиту для всіх без винятку підприємств, а не для окремих їх категорій. Це дасть змогу підприємствам зберегти обігові кошти, а також скоротити поточну податкову заборгованість з ПДВ.

Цим законопроектом пропонується новий, чіткіше деталізований порядок відшкодування ПДВ. Пропонується надати платникові податку право самостійно визначати, яку частину суми “від’ємного значення ПДВ” (тобто такої, що підлягає відшкодуванню з держбюджету) буде враховано в податкові кредити майбутніх звітних періодів, а яку слід перерахувати на поточний рахунок. Держказначейство також зобов’язує перераховувати заявлені до відшкодування платником ПДВ суми у разі, якщо податкові органи не дають жодних висновків і не оспорюють цих сум.

Протерміновані суми відшкодування ПДВ пропонується прирівняти до бюджетної заборгованості й нараховувати на них пеню. Щодо документа під назвою “Пакет розвитку” – дев’ять законопроектів стосовно реформування податкової сфери. Проекти змін до існуючих законів, а також проекти нових законів покликані

**ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО УСПІХУ,
НАБЛИЖЕННЯ ВЕЗ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ**

Вільні економічні зони України¹
Таблиця 1

Назва ВЕЗ (регіон)	Підстава створення	Термін дії	ВЕЗ в регіонах, їх напрямки та завдання	Залогова вартість проєкту	Фактичне надходження інвестицій станом на 01.01.2005р.
1	2	3	4	6	7
“Славутич” м. Славутич Київська обл.	Указ Президента від 18.06.1998р. та Закон України від 03.06.1999р.	318.06.1998р. по 01.01.2020р.	Створення робочих місць в м. Славутич пільгові умови для реалізації інвестиційних проєктів в промисловості	\$ 5,466 млн.	\$ 586,6 млн.
“Закарпаття” м. Мукачево, м. Ужгород Закарпатська обл.	Указ Президента від 09.12.1999р.	309.12.1999р. до 01.01.2030р.	Створення сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури	\$ 1300 млн.	\$ 175,8 млн.
“Інтерпорт” м. Ковель Волинська обл.	Указ Президента від 22.06.1999р.	301.01.2000р. до 01.01.2021р.	Облаштування міжнародного транспортного коридору Гданськ – Одеса	\$ 18 млн.	Інформація відсутня
“Порт Кривий” м. Керч Кривийська АР	Указ Президента від 27.06.1999р.	301.01.2000р. до 01.01.2031р.	Запущення інвестицій у сферу охорони здоров'я, відпочинку, туризму та інші галузі	\$ 160 млн.	Інформація відсутня
“Сиваш” м. Червоно-перекотськ, м. Армянськ Кривийська АР	Указ Президента від 30.06.1995р.	318.09.1996р. до 18.09.2026р.	Запущення інвестицій в промислові підприємства регіону	\$ 83 млн.	31,1 млн. грн.

**ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО УСПХУ,
НАБЛИЖЕННЯ ВЕЗДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ**

1	2	3	4	6	7
"Миколаїв" м. Миколаїв Миколаївська обл.	Указ Президента від 28.06.1999р. та Закон України від 23.03.2000р.	301.01.2000р. до 01.01.2031р.	Залучення інвестицій в суднобудівну промисловість	Від \$ 60 млн до \$ 120 млн	Інформація відсутня
"Порт-Франко" м. Одеса Одеська обл.	Указ Президента від 28.06.1999р. та Закон України від 03.06.1999р.	301.01.2000р. до 01.01.2026р.	Залучення інвестицій у розвиток Одеського морського торгового порту	\$ 80 тис.	Інформація відсутня
"Рені" м. Рені Одеська обл.	Закон України від 23.03.2000р.	301.01.2000р. до 01.01.2034р.	Розвиток експортного потенціалу та інфраструктури торгового комплексу	\$ 58 млн	Інформація відсутня
"Львів" м. Львів Львівська обл.	Закон України від 05.01.99р.	315.01.1999р. до 01.01.2020р.	Створення робочих місць для працівників підприємства "Сірка", а також розвиток виробництва на території аеропорту "Краківець"	\$ 277 млн.	\$ 6,8 млн.
"Курортологі- Трускавець" м. Трускавець Львівська обл.	Закон України від 18.03.99р.	301.01.2000р. до 01.01.2021р.	Залучення інвестицій, спрямованих на збереження природних лікувальних ресурсів курорту Трускавець	\$ 275 млн.	\$ 22,8 тис.
"Донецьк" м. Донецьк Донецька обл.	Закон України від 24.12.98р.	314.01.1999р. до 01.01.2021р.	Створення нових робочих місць для працівників, яких скорочено у зв'язку закриттям добувних та інших підприємств, а також створення технопарку	\$ 500 млн.	\$ 7 тис.
"Азов" м. Маріуполь	Закон України від 24.12.98р.	314.01.1999р. до 01.01.2060р.	Перевалка транзитних вантажів, виробництво товарів на експорт	\$ 400 млн	\$ 626 тис.

¹Складено згідно із Законами України та Указами Президента України за період з 1995 – 2000 рр. Враховані зміни в проекті Закону "Про внесення змін в Закон України "Про спеціальний режим інвестиційної і інноваційної діяльності технологічних парків" (відносно субсидування) (№7248) розглянутий у II читанні в цілому від 5 жовтня 2005 року.

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО УСПІХУ, НАБЛИЖЕННЯ ВЕЗ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ

ліквідувати значну частину “дірок” у податковому законодавстві, зробити податкову систему прозорішою, а економіку – привабливішою до інвестицій. У разі їхнього ухвалення підприємство з ризикової професії перетвориться на вид діяльності, доступний кожному громадянину України. У людей з’явиться можливість заробляти, не боячись втратити все через примху податкового інспектора, вони зможуть забезпечувати себе, створювати нові робочі місця та із задоволенням сплачувати невеликі, а головне – прозорі адміністративні податки.

Але, тут ми ще раз повернемося до інтелектуальних внесків, які збагатили б нашу економіку. І як запроваджуються запатентовані винаходи?

Інтелектуальний внесок України за часів СРСР був набагато вагомішим. Українські НДІ патентували не менше 40% Радянських винаходів, на території України розроблялися 17 із 21 критичної технології радянського Союзу. І те, що за обсягами експорту озброєнь сьогодні Україну обігнали лише члени “великої вісімки” – США, Росія, Франція, Німеччина та Великобританія, – свідчить про високий інтелектуальний потенціал українських учених, конструкторів та інженерів [4].

Вітчизняний оборонно-промисловий комплекс, що опинився з перших років незалежності України в умовах практично повної відсутності внутрішнього ринку для своєї основної продукції, був змушений боротися за виживання. Пошук зовнішніх замовників для завантаження своїх потужностей став, по суті, єдиним і змусив українських зброярів пізнавати усі „принади” глобальної конкуренції та вимоги світового ринку. Досвід підприємств, які змогли не лише зберегти свої наукові школи та технологічні потужності, а й утвердитися на світовому ринку, підтвердив безальтернативність інноваційного шляху розвитку, а також необхідність кардинальних змін у підходах до бізнес-процесів у технологічній сфері та до комерціалізації використання науково-технічних досягнень [4].

При цьому слід зазначити, що інноваційний розвиток країни не може здійснюватися у широкому спектрі, а повинен бути сфокусований

лише на кількох пріоритетних напрямках, що історично склалися. Бо статистика процесів комерціалізації наукових вельми безжалісна: щоб сформулювати два технічно здійснені рішення, необхідно в середньому не менше 11 нових наукових ідей, із 49 технічно здійснених рішень до стадії реєстрації відповідного патенту доходить в середньому лише чотири, у виробництво впроваджується лише один із восьми запатентованих винаходів, а очікуваний комерційний результат після виведення на ринок досягнення в середньому лише для одного з п’яти впроваджених у виробництво винаходів [2].

Висновки. СЕЗ можуть бути стимулятором змін у репресивності території. Сюди необхідні додатково залучені інвестиції і нові технології, а ефективне використання інвестиційного потенціалу забезпечить конкурентоспроможність продукції, що випускається на їх підприємстві. Для забезпечення постійного оновлення продукції і вдосконалення виробничих процесів на підприємстві слід постійно виявляти поточні і майбутні проблеми, пов’язані зі зміною життєвого циклу продукції й технології. Тобто, є необхідність у здійсненні інноваційної діяльності в різних напрямках з виділенням окремих інноваційних проєктів, пріоритетних на час їх актуального втілення.

1. Закон України “Про внесення змін до деяких законів України щодо створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон і запровадження спеціальних режимів інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку” від 7 лютого 2002 року №3036-III.

2. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності. – К.: “Академія”, 2005. – С.114 – 120.

3. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. – К.: ЦУЛ, 2004. – С.334 – 335, 346.

4. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. – К.: Лібра, 1998. – С.336 – 339.

5. “Про затвердження Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2002 – 2010 роки” Постанова Кабінету Міністрів від 28 грудня 2001 року № 1801.

В КОЖНІЙ ФРАЗІ – ДУМКА

“Краса – змагання до досконалості”

Леся Українка

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ У НАУКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ “МОЛОДЬ І РИНОК”

1. Приймаються одноосібні статті (співавтори). Текст обсягом 8-10 друкарських аркушів із двома-трьома ілюстраціями (рисунок, фотографія). У статтях повинно бути чітко і стисло, без зайвих математичних формул, викладено те нове та оригінальне, що досягнуто авторами в їх практичній діяльності. Потрібно уникати повторів, зайвих подробиць та загальновідомих положень, на які можна посилатися, вказуючи відповідний номер у списку літератури, що додається.

2. Рукопис статті надсилається у двох примірниках (обов'язково перший), надрукованих через півтора інтервали на одній сторінці стандартного аркуша паперу, з пронумерованими сторінками.

ДО РУКОПISУ ДОДАЮТЬСЯ:

- реферат статті на окремому аркуші паперу у двох примірниках українською та англійською мовами;
 - рисунки, фотографії з підписаними підписами;
 - список літератури, оформлений у відповідності з діючим ДСТ-ом (за абеткою; у тексті в дужках позначається позиція та сторінка [3,47]);
 - відомості про автора (авторська карточка: прізвище, ім'я та по-батькові, посада, місце праці, вчений ступінь, наукове звання, адреса (службова, домашня), телефони).
3. До статей додається рекомендація кафедри (відділу) установи, де автор працює, і рецензія доктора чи кандидата наук; для статей докторів та кандидатів наук рецензій не потрібно.
4. Таблиці повинні мати назви та порядковий номер. Одночасне використання таблиць та графіків для пояснення одних і тих же положень не рекомендується.
5. Статті підписуються всіма авторами із зазначенням домашньої адреси, номерів домашнього та службового телефонів автора, який буде листуватися з редакцією з приводу цієї статті.

Редколегія відхиляє статті з порушенням цих вимог:

Відповідно вимог ВАК України Постанова №7-06. 1 від 15 січня 2003 року. Необхідно дотримуватися таких елементів написання статей: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями, аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; формування цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Головний редактор Мирон Вачевський

**Комп'ютерний набір та верстка Іван Василиків
Технічний редактор Наталя Примаченко**

Підписано до друку 24.03.2006 р.
Формат 60 x 84 1/8. Папір XEROX. Гарнітура TimesNew Roman.

Віддруковано у поліграфічній фірмі “КОЛО”
вул. БОРИСЛАВСЬКА, 8,
м. ДРОГОБИЧ,
тел.: (03244) 2-90-60;
e-mail: kolo@dr.lv.ukrtel.net